

BỘ KẾ HOẠCH VÀ ĐẦU TƯ BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
VIỆN NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ KINH TẾ TRUNG ƯƠNG

NGUYỄN THỊ HỒNG VŨNG

**BẤT BÌNH ĐẲNG GIỚI TRONG TIẾP CẬN
TÍN DỤNG CHÍNH THỨC CỦA CÁC HỘ GIA ĐÌNH
Ở NÔNG THÔN VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Hà Nội - Năm 2020

BỘ KẾ HOẠCH VÀ ĐẦU TƯ BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
VIỆN NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ KINH TẾ TRUNG ƯƠNG

NGUYỄN THỊ HỒNG VŨNG

**BẤT BÌNH ĐẲNG GIỚI TRONG TIẾP CẬN
TÍN DỤNG CHÍNH THỨC CỦA CÁC HỘ GIA ĐÌNH
Ở NÔNG THÔN VIỆT NAM**

Ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 9 31 01 10

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1: PGS. TS Trần Kim Chung

2: PGS. TS Vũ Sỹ Cường

Hà Nội, 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận án là công trình nghiên cứu khoa học của riêng tôi. Luận án đã sử dụng các số liệu có nguồn gốc rõ ràng, trích dẫn đầy đủ và được công bố theo đúng quy định trong quá trình nghiên cứu. Những kết quả nghiên cứu mà luận án đạt được là do tôi tự tìm hiểu, phân tích một cách trung thực, khách quan và chưa từng công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu khoa học của tác giả khác.

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Hồng Vững

LỜI CẢM ƠN

Luận án tiến sĩ này là thành quả của quá trình nỗ lực học tập, nghiên cứu nghiêm túc của bản thân tác giả và sự quan tâm, giúp đỡ, hỗ trợ của một số tổ chức, cá nhân khác nhau.

Trước tiên, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới PGS.TS Trần Kim Chung và PGS.TS Vũ Sỹ Cường đã chỉ dẫn tận tình, chu đáo trong suốt quá trình nghiên cứu của tôi, từ phần xây dựng mục tiêu nghiên cứu đến nội dung, phương pháp nghiên cứu.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành đến Ban lãnh đạo Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương, Trung tâm tư vấn, đào tạo và thông tin tư liệu đã tạo ra một môi trường nghiên cứu khoa học chuyên nghiệp cho nghiên cứu sinh trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu tại đây.

Tôi xin chân thành cảm ơn Vụ Tài chính Hành chính sự nghiệp, Bộ Tài chính và các đồng nghiệp đã luôn tạo điều kiện thuận lợi tốt nhất cho tôi trong suốt quá trình tôi học tập, nghiên cứu.

Cuối cùng, tôi muốn bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc của mình đến các thành viên trong gia đình đã luôn ủng hộ, động viên tôi trong suốt quá trình nghiên cứu, hoàn thành nghiên cứu này.

Xin trân trọng cảm ơn./.

Hà Nội, ngày 25 tháng 8 năm 2020

Tác giả

Nguyễn Thị Hồng Vũng

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT.....	v
DANH MỤC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH VÀ BIỂU ĐỒ	vii
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài luận án.....	1
2. Mục đích, ý nghĩa của luận án	2
2.1. Mục đích của luận án	2
2.2. Ý nghĩa của luận án.....	3
3. Kết cấu của luận án	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU VỀ BẤT BÌNH ĐẲNG GIỚI TRONG TIẾP CẬN TÍN DỤNG CHÍNH THỨC	5
1.1. Tổng quan các công trình nghiên cứu đã công bố liên quan đến bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức.....	5
1.1.1. Tổng quan các công trình nghiên cứu đã công bố ở nước ngoài liên quan đến bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức.....	5
1.1.2. Tổng quan các công trình nghiên cứu đã công bố ở trong nước liên quan đến bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức	12
1.1.3. Các đóng góp và khoảng trống nghiên cứu của các công trình nghiên cứu đã tổng quan	18
1.2. Hướng nghiên cứu của luận án.....	20
1.2.1. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài luận án	20
1.2.2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài luận án.....	21
1.2.3. Câu hỏi nghiên cứu của đề tài luận án.....	21
1.2.4. Cách tiếp cận nghiên cứu đề tài	22
1.2.5. Khung phân tích của luận án.....	22
1.2.6. Nguồn dữ liệu.....	24
1.2.7. Phương pháp nghiên cứu	25

CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ BẤT BÌNH ĐẲNG GIỚI TRONG TIẾP CẬN TÍN DỤNG CHÍNH THỨC CỦA CÁC HỘ GIA ĐÌNH Ở NÔNG THÔN	32
2.1. Tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn.....	32
2.1.1. Tín dụng chính thức và đặc điểm giới trong tiếp cận tín dụng chính thức	32
2.1.2. Hộ gia đình ở nông thôn trong tiếp cận tín dụng chính thức	42
2.2. Bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn và các yếu tố ảnh hưởng	45
2.2.1. Bình đẳng giới và bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn	45
2.2.2. Ảnh hưởng của tình trạng bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức đến phát triển kinh tế hộ gia đình ở nông thôn	52
2.2.3 Các yếu tố ảnh hưởng đến bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn.....	54
2.3. Vai trò của nhà nước và các bên liên quan đến giảm thiểu bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức đối với các hộ gia đình ở nông thôn	56
2.3.1. Vai trò của nhà nước đối với giảm thiểu bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn	56
2.3.2. Vai trò của các bên liên quan khác trong giảm thiểu bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn.....	57
2.4. Kinh nghiệm của một số nước trên thế giới về giảm thiểu bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn và bài học cho Việt Nam	59
2.4.1. Kinh nghiệm của một số nước trên thế giới về giảm thiểu bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn	59
2.4.2. Một số bài học rút ra cho Việt Nam từ kinh nghiệm giảm bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của một số nước trên thế giới.....	64

CHƯƠNG 3: THỰC TRẠNG BẤT BÌNH ĐẲNG GIỚI TRONG TIẾP CẬN TÍN DỤNG CHÍNH THỨC CỦA CÁC HỘ GIA ĐÌNH Ở NÔNG THÔN VIỆT NAM.....	71
3.1. Khái quát chung về thực trạng bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam	71
3.1.1. Thực trạng bất bình đẳng giới ở Việt Nam qua các chỉ số	71
3.1.2. Khái quát chung về thực trạng bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam (qua số liệu vĩ mô)	73
3.2. Phân tích thực trạng các yếu tố tác động đến bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam (Theo cách tiếp cận vĩ mô)	74
3.2.1. Thể chế chính thức	74
3.2.2. Thể chế phi chính thức	82
3.2.3. Thị trường.....	89
3.2.4. Hộ gia đình.....	92
3.3. Thực trạng bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam (Theo cách tiếp cận vi mô)	97
3.3.1. Kết quả mô hình Logistic về các yếu tố tác động đến khả năng tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam.....	97
3.3.2. Các yếu tố tác động đến bất bình đẳng giới trong giá trị tín dụng chính thức được vay của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam.....	101
3.4. Đánh giá chung về thực trạng các yếu tố tác động đến bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam	111
3.4.1. Các thành quả chủ yếu đạt được	111
3.4.2. Một số hạn chế	114
3.4.3. Nguyên nhân chủ yếu của những hạn chế.....	117

CHƯƠNG 4: MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ NHẪM GIẢM BẤT BÌNH ĐẲNG GIỚI TRONG TIẾP CẬN TÍN DỤNG CHÍNH THỨC CỦA CÁC HỘ GIA ĐÌNH Ở NÔNG THÔN VIỆT NAM.....	121
4.1. Bối cảnh và triển vọng giảm thiểu bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam thời kỳ tới năm 2030.	121
4.1.1. Bối cảnh và triển vọng của thế giới.....	121
4.1.2. Bối cảnh và triển vọng ở Việt Nam	124
4.2. Quan điểm, định hướng cải thiện bất bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam	126
4.3. Một số khuyến nghị hướng tới mục tiêu bình đẳng giới trong tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam thời kỳ tới	127
4.3.1. Khuyến nghị đối với nhà nước.....	127
4.3.2. Khuyến nghị đối với chính quyền địa phương ở nông thôn	130
4.3.3. Khuyến nghị đối với các tổ chức tín dụng	132
4.3.4. Khuyến nghị đối với cộng đồng.....	133
4.3.5. Khuyến nghị đối với hộ gia đình.....	135
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	137
1. Kết luận	137
2. Hạn chế và kiến nghị.....	139
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	141
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU ĐÃ CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	154
PHỤ LỤC	155

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Cụm từ viết tắt	Cụm từ tiếng Anh	Cụm từ tiếng Việt
CEDAW	Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against Women	Công ước về xoá bỏ tất cả các hình thức phân biệt đối xử chống lại phụ nữ
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations	Tổ chức nông nghiệp và lương thực Liên hợp quốc
GDI	Gender development Index	Chỉ số phát triển giới
GEI	Gender Equality Index	Chỉ số đánh giá bình đẳng giới
GEM	Gender Empowerment Measure	Chỉ số đo lường trao quyền
GGI	Gender Gap Index	Chỉ số khoảng cách giới
GII	Gender Inequality Index	Chỉ số bất bình đẳng giới
GSO	General Statistics Office	Tổng cục Thống kê Việt Nam.
HDI	Human Development Index	Chỉ số phát triển con người.
MLE	Maximum-Likelihood Estimation	Phương pháp ước lượng hợp lý cực đại
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development	Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế
OLS	Ordinary Least Square	Phương pháp bình phương nhỏ nhất
SIGI	Social Institution and Gender Index	Chỉ số thể chế và giới
UNDP	United Nations Development Program	Chương trình Phát triển Liên Hiệp Quốc.
VARHS	Vietnam Access to Resources Household Survey	Dữ liệu điều tra tiếp cận nguồn lực hộ gia đình nông thôn Việt Nam
WB	World bank	Ngân hàng Thế giới

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Các chỉ số đánh giá bất bình đẳng giới ở Việt Nam.....	71
Bảng 3. 2: Cơ cấu trình độ học vấn của chủ hộ	92
Bảng 3. 3: Cơ cấu chủ hộ theo nhóm tuổi và tình trạng hôn nhân của chủ hộ	93
Bảng 3. 4: Kết quả mô hình Logistic về các yếu tố tác động đến khả năng tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam	98
Bảng 3. 5: Kết quả Odd ratio về các yếu tố tác động đến khả năng tiếp cận tín dụng chính thức của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam.....	99
Bảng 3. 6: Các yếu tố tác động đến giá trị tín dụng chính thức được vay của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam.....	104
Bảng 3. 7: Kết quả kiểm định Ramset.....	105
Bảng 3. 8: Kết quả kiểm định đa cộng tuyến.....	106
Bảng 3. 9: Kết quả phân rã Blinder – Oaxaca các yếu tố tác động đến bất bình đẳng giới trong giá trị tín dụng chính thức được vay của các hộ gia đình ở nông thôn Việt Nam	108